

**Šernų ir Ketvergių kaimų bendruomenė
Asociacija „Klaipėdos Marių bendruomenė“
Lūžų 4-66**

Juridinio asmens kodas 301495742
Klaipėdos g. 6, Ketvergių k., Klaipėdos r. sav.

+37067417198 Raimonda Zaborė,
+37068692294 Rasa Kuzavienė

Vyriausybės pirmajam vicekancleriui
Deividui Matulioniui

PRANEŠIMAS

**DĖL EKSTRAMALIOS KVAPŲ SITUACIJOS KLAIPĖDOS PIETINĖJE DALYJE, BEI NEKONTROLIUOJAMOS
ĮMONIŲ VEIKLOS IR PLĖTROS KLAIPĖDOS RAJONE DUMPIŲ KAIME**

2018-09-13
Klaipėdos raj.

Daugelį metų Klaipėdos raj. Dumpių kaime keletas įmonių, įskaitant ir Klaipėdos miesto savivaldybei priklausančias įmones, vykdo ūkinę veiklą, kuri daro didelį ir neigiamą poveikį tiek Klaipėdos raj., tiek pietinės Klaipėdos miesto dalies gyventojams, t. y. gyvenamajai aplinkai. Ši veikla iš esmės yra susijusi su įvairių nepavojingų ir pavojingų atliekų tvarkymu, jų sandėliavimu ir pan. Veikla vykdoma daugiau nei 200 ha žemės sklype, kuris nuolat yra plečiamas, prie jo prijungiant kitus žemės sklypus, kuriuose naujai besikuriančios įmonės vykdo arba planuoja vykdyti panašaus pobūdžio veiklą. Šis procesas nekontroliuojamas, nes valstybinės institucijos ne tik kad nesusitvarko su esamais aplinkosaugos pažeidimais, bet ir toliau sėkmingai dalina leidimus įmonių plėtrai, galimai pažeisdami procedūras, t.y. nesvarstant su vietiniais gyventojais nesvarstant Poveikio aplinkai vertinimo (PAV) procedūrą. Toliau savo rašte trumpai paminėsime apie labiausiai neigiamą poveikį darančius ūkio subjektus:

1. AB „Grigeo Klaipėda“. Įmonė veikia daugelį metų, jos veiklai nuolat koreguojami ir atnaujinami leidimai be tinkamai paruošiamų PAV procedūrų. Nuo 2014 m. įmonė savo gamybos apimtis padidino beveik tris kartus, deklaruodama, jog gamybinių nuotekų kiekis į Dumpiuose esančią dumblo nusodinimo aikštelę nesikeičia. Ši įmonė iki šiol naudojasi senąja Klaipėdos nuotekų valykla, statyta apie 1970 m. AB „Grigeo Klaipėda“ gamybinės nuotekos eina 14 km. nuotekų vamzdžiu iš gamyklos, esančios miesto centrinėje dalyje Nemuno g. 2. Aukšto slėgio vamzdynas yra tragiškos būklės, niekada nerenovuotas, turintis atgyvenusios būklės šulinius - nuorintojus (vantuzus). Šie šuliniai nuorinami fiziniu būdu, kai į aplinką apie 40 minučių (esant aukštai oro temperatūrai gali būti orinama ir kelias valandas) ypatingai didele srove išleidžiamos sieros vandenilio, galimai merkaptano, metano ir kt. dujos. Šie šuliniai į PAV procedūras niekada nebuvo įtraukti, kaip papildomi įmonės veiklos taršos šaltiniai, taip pat neinventorizuoti, neatlikti jokie taršos ir kvapų matavimai. Tiek įmonės atstovai, tiek visuomenės sveikatos centro atstovai, tiek AAD kontroliuojančios institucijos atstovai nuolatinių susitikimų metu įnirtingai atsisako atlikti privalomus kontrolės veiksmus, dėl ko

bendruomenės turi įtarimų, kad įmonė AB „Grigeo Klaipėda“ yra galimai proteguojama įvairių leidimus išduodančių ir kontroliuojančių institucijų, bei aukščiausių valdžios sluoksnių, tokių kaip Klaipėdos savivaldybė ar pastarąjį kartą rugsėjo mėnesį atvykęs į Klaipėdą sveikatos viceministras A. Šešelgis, stengęsis nematyti šios įmonės problemų, o tik pasakoti apie jos ateities planus.

2018 m. rugsėjo 11 d. su VSC laboratorija imant kvapų mėginius, bendruomenės atstovai pastebėjo ir nufotografavo neaiškios kilmės nutiestus vamzdžius iš dumblo aikštelės į lietaus nuotekų šulinius, apie tai informavo kvapų matavimuose dalyvavusią VSC atstovę Astą Šlepetienę. Jos žodžiais tariant, tai yra ne jos kompetencija, ji neiškvietė AAD inspektorių užfiksuoti šių faktų. Pasibaigus matavimams, bendruomenės atstovai, dalyvavę kitų Dumpiuose esančių įmonių (Toksika, KRATC bei Branda LT) apžiūroje kartu su Klaipėdos rajono savivaldybės atstovais, užfiksavo asenizacinį automobilį su 7 m³ nuotekų ištraukimo cisterna, atvykusį į AB „Grigeo Klaipėda“ Dumpių nuotekų valyklą. Šio automobilio vairuotojas (padarytas video įrašas) pripažino, jog šiuo automobiliu jis nuolat aptarnauja AB „Grigeo Klaipėda“ įmonę ir veža iš Klaipėdos vandenų aktyvųjį dumblą, nes kitaip AB „Grigeo Klaipėda“ nuotekų baseinuose nevyksta rūgimo procesas. Apie tai, kad AB „Grigeo Klaipėda“ nuotekų valykla Dumpiuose (pati primityviausia dumblo nusodinimo aikštelė) neatlieka biologinių cheminių valymo įrenginių funkcijos, bendruomenių asociacijos nariai pranešė ir AM AAA vadovams, bei AAA departamentų vadovams, AAD kontroliuojančios institucijos vadovams V. Laukiui, bei jo pavaduotojui A. Kairiui. Taip pat Klaipėdos miesto merui. Iki šiol Taršų leidimų ir TIPK'ų papildymai vyksta be PAV procedūrų, nors nuo 2014 m. ši įmonė padidino savo gamybos apimtis veik tris kartus. Iki 2016 m. rugsėjo mėnesio ši įmonė priimdavo nuotekas ir iš kitų ūkio subjektų t.y. AB „Bega“, socialinių mokslų kolegijos ir UAB „Iris“. Nuotekose iš šių įmonių turėjo būti ne tik cheminių medžiagų, sunkiųjų metalų, tačiau ir fekalijų. AAA, AAD iki šiol nežino, ar tokias nuotekas buvo galima kompostuoti, kiek tokiu būdu pagaminto techninio komposto išvežta į laukus, motyvuojant tuo, jog tai yra natūralus kompostas, nors Atliekų tvarkymo įstatyme, kompostavimo taisyklėse griežtai draudžiama kompostuoti fekalijas natūraliu būdu. **Akivaizdu, jog per 14 AB „Grigeo Klaipėda“ veiklos metų, nei vienas šios įmonės veiklą kuriojantis inspektorius fiziškai neskaičiavo ir nekontroliavo kiek techninio komposto išvežta į aplinką, kiek jo laikoma atgyvenusiose aikštelėse, kiek jo ateina vamzdynais, ir kiek apvalyto vandens išteka į Kuršių marias, nes saugomo teritorijoje dumblo kiekis jau eilę metų nesikeičia.**

Matydami tai, Klaipėdos r. ir Klaipėdos m. pietinės dalies bendruomenių asociacija, reikalauja, kad būtų nedelsiant sudaryta kompetentingų asmenų brigada, įtraukiant teisėsaugos institucijų pareigūnus, Lietuvos bei ES aplinkos apsaugos specialistus, antstolius bei nuotekų įrengimų ekspertų komandą tam, kad:

- 1.1. Būtų faktiškai nustatyta AB „Grigeo Klaipėda“ nuotekų valyklos įrenginių būklė, atsakant į klausimus, ar jie atlieka biologinių cheminių valymo įrengimų funkcijas, ar gali išvalyti didžiausią taršą šiuo metu mieste skleidžiančios AB „Grigeo Klaipėda“ įmonės nuotekas.
- 1.2. Būtų nustatyta, koks techninio dumblo(komposto) kiekis šiuo metu yra aikštelėse ir kiek jo išvežta į aplinką (Taršos leidimuose nenumatyta galimybės laikyti ir saugoti dumblą).
- 1.3. Būtų nustatyta, kokios techninės būklės yra dumblo laikymo aikštelės, ar per jose esančius dumblo drenavimo įrenginius cheminės medžiagos nepatenka į aplinką.

- 1.4. Būtų nustatyta, kokios būklės yra lietaus nuotekų linija ir ar ji gali atlikti reikalingas funkcijas.
- 1.5. Būtų nustatyta, kiek metų ir kokį kiekį AB „Grigeo Klaipėda“ vežė iš Klaipėdos vandenų aktyvųjį dumblą į savo teritorijoje esančius nuotekų baseinus.

Kol Vyriausybės atstovai atliks šiuos veiksmus, reikalaujame, esant pagrįstiems įtarimams, jog AB „Grigeo Klaipėda“ valymo įrenginiai visiškai neatlieka savo funkcijų, laikinai perjungti jų nuotekas į Klaipėdos vandenų nuotekų sistemą. Šis privalomas veiksmas padės vykdyti tikslią nuotekų apskaitą, cheminę ir biologinę nuotekų sudėtį. Taip pat bus galimybė išsiaiškinti kiek vis dėl to nuotekų ir dumblo susidaro dėl šios įmonės gamybinės veiklos. O svarbiausia tokiu būdu bus išaiškinta ar AB „Grigeo Klaipėda“ nuotekos nepatenka į Kuršių marias.

2. Dėl Dumpių sąvartyno veiklos – rengiant sąvartyno planavimo dokumentus, jis buvo planuojamas iki 30 metrų aukščio. Be to, tolimesniuose planavimo dokumentuose buvo planuojamas šiukšlių rūšiavimas. Sprendžiant iš šiuo metu vizualiai matomo šiukšlių kalno, darome prielaidą, kad sąvartyno aukštis šiuo metu ženkliai viršija planuotą aukštį, be to, iš į aplinką reguliariai sklindančių polietileninių maišelių, suprantame, kad joks rūšiavimas nevyksta. Iš sveikatos viceministro A. Šešelgio komentary, susidarė nuomonė, kad valstybės institucijos galvoja, jog KRATC vykdo rūšiavimo veiklą. Taip pat bendruomenei kyla klausimas, kur dedamos dujos, kurios susidaro iš šiukšlių kalne vykstančių puvimo procesų, t. y. ar sklindančios dujos yra valomos (mūsų duomenimis, planuotas dujų perdavimas tolimesniam AB „Klaipėdos vandenys“ šiuo metu nevyksta). Dėl galimai sąmoningo kontroliuojančių aplinkos apsaugos departamento institucijų neveiklumo prašome imtis priemonių šios įmonės nekontroliuojamai veiklai sustabdyti. Taip pat, viešojoje erdvėje sklindanti informacija leidžia daryti prielaidas dėl liberalų partijos suinteresuotumo šios įmonės veiklos savivale, kuri vykdoma jau mažiausiai 10 metų, dengiantis tam tikrų įtakingų politikų globa. Taip pat įmonės Kratc valdytojai, vadovai, stebėtojai priklausantys liberalų partijai, gali būti susiję ir su FORTUM veikla. Darant nuolaidas KRATC atliekų vartų mokesčiui, FORTUM parduodamos šiluma Klaipėdos energijai, gali būti užaukštinta.
3. Dėl UAB „Toksika“ veiklos – šiuo metu minėtos bendrovės teritorijoje ant neparuoštos dangos (ant žemės, žolės) yra sandėliuojami mediniai geležinkelio pabėgiai, kurie yra užteršti įvairiais naftos ir kt. produktais. Minėti pabėgiai skleidžia nemalonų kvapą, bet to vizualiai nematyti jokių aplinkos apsaugos priemonių, t. y. lietaus nuotekų surinkimo įrenginių ir pan. Minėtos bendrovės teritorijoje ant neparengtos dangos yra sandėliuojamos ir kitos taršios medžiagos. Išvažiuojamajame posėdyje su Klaipėdos rajono savivaldybės atstovais bei bendruomenių asociacijos atstovais UAB Toksika šie pažeidimai užfiksuoti dar kartą. Tik tada Klaipėdos r. AAD pareigūnai surašė privalomąjį nurodymą panaikinti ypatingai pavojingomis cheminėmis medžiagomis užterštus geležinkelio pabėgius, kurie buvo laikomi po atviru dangumi ant niekaip neapsaugotos nuo cheminių medžiagų dangos t.y. žolės viršijant daugiau nei penkis kartus leidžiamą pagal taršos leidimus, kiekį. Reikalaujame Vyriausybės kontroliuoti, kaip šis privalomasis nurodymas bus vykdomas. Tai pat ar bus paskaičiuota ekonominė bauda už gamtos taršą, sandėliuojant šias medžiagas neleistinu būdu daugiau nei pusę metų.

Remiantis aukščiau išdėstyta informacija Klaipėdos raj. ir Klaipėdos miesto Bendruomenių asociacija reikalauja Vyriausybės tarpininkauti dėl daugelį atsakingų institucijų vadovų:

AM AAA vadovų Aldonos Margerienės, Vytauto Krušinsko atsistatydinimo;

Taršos integruotos prevencijos ir poveikio aplinkai vertinimo skyriaus vadovės Mildos Račienės, Oro taršos prevencijos skyriaus vadovės Loretos Jovaišienės galimybės eiti savo pareigas;

Aplinkos apsaugos departamento (kontroliuojančios institucijos) vadovų Vaido Laukio, jo pavaduotojo Andriaus Kairio, Romualdo Dužino, Aplinkos apsaugos valdybos vadovo Alfredo Šepšto atsistatydinimo dėl ypatingai aplaidaus požiūrio į savo tiesiogines pareigas. Taip pat reikalaujame Generalinės Prokuratūros (neperduodant tyrimo Klaipėdos Prokuratūrai) Specialiųjų tyrimų tarnybos tyrimų dėl šių pareigūnų aplaidaus elgesio atliekant savo tiesiogines pareigas, dėl ko galimai buvo padaryta žala aplinkai bei visuomenės sveikatai;

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro vadovo Petraičio, Klaipėdos visuomenės sveikatos centro vadovo Rimanto Pilipavičiaus ir Astos Šlepetienės atsistatydinimo.

Taip pat bendruomenių asociacija, atlikdama tyrimą dėl smarvių sklaidos susidūrė su Visuomenės sveikatos centro Klaipėdos skyriaus aukščiausių pareigūnų įnirtingu pasipriešinimu, skleidžiama klaidinga informacija, dėl ko per masines informacijos priemones 2018 m. spalio 7 d. penktadienį buvo paskleista gyventojus klaidinanti informacija. Jokie kvapų matavimai Klaipėdos pietinėje dalyje nebuvo atliekami ir neplanuojama juos atlikti, nes Nacionalinio visuomenės sveikatos centro taršos ir kvapų matavimo laboratorija iki šiol neturi metodikos, kuria galėtų matuoti kvapus Klaipėdoje.

Bendruomenių asociacijos surinkta informacija norime pasidalinti su Jumis. Taip pat tikime, jog Jūsų pareigos, atsakomybė prieš Klaipėdos pietinės dalies ir Klaipėdos raj. visuomenę padės užkirsti kelią galimai suinteresuotoms korupcinėms grupėms vyriausybiniame lygyje pasiekti savanaudiškų tikslų.

Klaipėdos raj. Ketvegių km., Klaipėdos pietinės dalies bendruomenių asociacijos atstovai
Rasa Kuzavienė, Raimonda Zaborė, Ignas Vaičiulis, Ligita Girskienė.

Raimonda Zaborė
Ligita Girskienė
Rasa Kuzavienė